

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2022-02-11

Närvarande: F.d. justitieråden Martin Borgeke och Mari Andersson samt justitierådet Petter Asp

Regional fysisk planering i Hallands län

Enligt en lagrådsremiss den 27 januari 2022 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Joel Björk-Werner, biträdd av departementssekreteraren Mattias Schriever-Abeln.

Till Lagrådet har det kommit in en skrift från en person vid namn David Skinner.

Förslaget föranleder följande yttrande.

I lagrådsremissen lämnar regeringen förslag till en ändring i plan- och bygglagen som innebär att regional fysisk planering ska ske också i Hallands län. Sedan tidigare föreskrivs att sådan planering ska ske i Stockholms län och i Skåne län. Det nu aktuella förslaget initierades genom att Region Halland och de sex kommunerna i Hallands län begärde hos regeringen att länet ska omfattas av regleringen om regional fysisk planering. Begäran har remissbehandlats och då har de tre största kommunerna i länet avstyrkt förslaget med motivering bl.a. att det kommunala planmonopolet kan påverkas negativt genom en regional fysisk planering.

I 14 kap. 3 § regeringsformen föreskrivs att en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte bör gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. Särskilt mot bakgrund av att den föreslagna regleringen inte gäller generellt i landet, utan för närvarande tillämpas i endast två regioner, och att de största kommunerna i länet avstyrker förslaget, anser Lagrådet att förslagets relation till den nyss nämnda bestämmelsen i regeringsformen borde ha övervägts noggrannare i lagrådsremissen. I detta fall borde det ha gjorts en analys av om förslaget är proportionerligt. Frågor som bör besvaras gäller vad man vill uppnå med regional fysisk planering och om gör man det, trots att hälften av kommunerna avstyrker förslaget. Är det nödvändigt att införa regleringen i lagen eller kan man uppnå de positiva effekterna på något annat, mindre inskränkande, sätt? Varför föreslås regler för Hallands län när de flesta län inte omfattas av regleringen? Står den inskränkning i den kommunala självstyrelsen som förslaget kan komma att medföra i rimlig proportion till det man vinner med förslaget?

Flera av frågeställningarna har berörts, bl.a. i konsekvensanalysen. Lagrådet menar dock att dessa frågor i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör belysas på ett tydligare sätt och gärna redan i

övervägandena i allmänmotiveringen och således inte bara som en konsekvens av förslagen.

Bör denna typ av ändringar lagrådsgranskas?

Den lagtekniska frågan har naturligen inte varit i fokus eftersom förslaget är begränsat till att Hallands län läggs till i lagtexten. Men eftersom förslag av denna typ kan påverka den kommunala självstyrelsen, som regleras i regeringsformen, bör utgångspunkten vara att de ska granskas av Lagrådet. Detta gäller inte minst i en situation som den aktuella, när en beaktansvärd del av kommunerna har avstyrkt förslaget. Det kan dock förhålla sig annorlunda i framtiden, om flera senare ändringar av bestämmelsen har lagrådsgranskats i samband med att nya län har lagts till. Detta gäller särskilt om såväl regionen som alla kommuner som kommer att omfattas av regleringen är positiva till att regional fysisk planering ska ske.